

2. Rizwana H.L. A Reading Programme for Elementary Schools / H.L. Rizwana // Forum. – Volum 37. – Number 4. – P. 12-15.

Матюха Г.В., Мігуля К.С.

Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ АУДІЮВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Аудіюванням вважають уміння сприймати на слух і розуміти усне мовлення. Цей вид мовленнєвої діяльності є дуже важливим, адже сучасний світ дуже перевантажений інформацією, яка надходить з рідних джерел, зокрема телебачення, радіо, Інтернет тощо. Ми живемо в інформаційному столітті, коли будь-яка інформація є у вільному доступі для будь-якої людини. Якщо взяти до уваги носіїв мови, то їх мовлення є дуже швидким. Стрімкий темп вважається суттєвою перепорою для розуміння носіїв мови з боку тих, хто вивчає іноземну мову в штучному іншомовному середовищі. Тому розвиток уміння слухати та розуміти потік іншомовного мовлення є дуже важливим для тих, хто вивчає англійську мову.

Саме тому об'єктом дослідження є навчання аудіювання англійською мовою учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Мета дослідження полягає в дослідженні сучасних шляхів навчання школярів аудіювання англійською мовою, виборі й обґрунтуванні найбільш дієвих методів і прийомів розвитку аудитивних умінь, систематизації вправ, розроблених на основі досліджених матеріалів і методах, визначених як найбільш ефективних [1, с. 30].

Навчання будь-якого виду діяльності передбачає визначення його особливостей, труднощів засвоєння тощо. Розглянемо характерні риси

аудіювання та виявимо труднощі, пов'язані з якістю сприйняття і розуміння англомовного потоку мовлення [1, с. 31].

По-перше, аудіювання реалізує усне спілкування, адже в процесі комунікації один із співбесідників продукує висловлювання, інший – його сприймає, розуміє і реагує на зміст почутого або зворотною фразою, або мімікою й жестами. Отже, аудіювання – це реактивний вид мовленнєвої діяльності (реакція на монологічне, діалогічне мовлення) – це по-друге. По-третє, сприймання – церцепція, відтак – аудіювання – рецептивний вид діяльності, а форма перебігу процесу аудіювання – внутрішня, невиражена [3, с. 45].

Умовою успішного оволодіння здібностями аудіюванням є гарно розвинений фонематичний слух, який забезпечує безпомилкове сприйняття усного мовлення, поділ потоку мовлення на синтагми речення, словосполучення, слова тощо.

Серед труднощів аудіювання визначимо в першу чергу ті, які заважають школярам чітко розуміти іншомовне мовлення, як-от:

- труднощі, зумовлені умовами аудіювання (зовнішні шуми, погана акустика та ін.);
- труднощі, пов'язані з індивідуальними особливостями джерела мовлення (особливості дикції, тембру, паузації, порушення артикуляції (гаркавість, шепелявість, заїкання), вікові особливості, різні акценти і діалекти);
- труднощі, викликані мовними особливостями матеріалу для сприйняття (використання великої кількості незнайомої лексики, ідіоматичних виразів, розмовних формул, спеціальних термінів, аббревіатур, незнайома граматична структура чи форма) [3, с. 103].

Нівелювати труднощі під час аудіювання допомагає *опора*. Опорою може слугувати сама можливість зорового контакту слухача і того, хто говорить. Позамовні засоби та ситуація мовлення також відіграють роль опори для адекватного розуміння того, про що йдеться. Сприймання

мовлення на слух починається звиділення *сміслових орієнтирів*. Для цього використовуються не тільки фактори, що складають інформацію тексту, але й вставні слова, повтори, риторичні запитання тощо. При комбінованому звуко-зоровому пред'явленні мовленнєвих повідомлень можливе використання *формальних підказок*: підкреслювань, особливого шрифту, кольору, схем, малюнків, заголовків тощо, які використовуються в залежності від мети аудіювання [3, с. 108].

Навчання аудіювання, як виду мовленнєвої діяльності, відбувається за допомогою вправ. Система вправ з навчання аудіювання складається з двох підсистем. Перша спрямована на формування мовленнєвих навичок аудіювання. Завданням другої є розвиток умінь аудіювання [2, с. 274].

Формування мовленнєвих навичок аудіювання відбувається у вправах з формування фонетичних навичок аудіювання (фонематичного та інтонаційного слуху); вправах з формування лексичних навичок аудіювання; вправах з формування граматичних навичок аудіювання. Виконання цих вправ є невідривним від цілісного процесу навчання, передбачає опрацювання нових і вже засвоєних фонетичних, лексичних і граматичних одиниць, необхідних учневі не лише для сприйняття іншомовного мовлення, але й для продукування власних висловлювань. Отже – це етап підготовки до іншомовного мовлення, тому має ґрунтуватися на методичному принципі домінуючої ролі вправ, комунікативності і (за необхідності) врахуванні рідної мови в навчальному процесі [2, с. 274].

Розвиток умінь аудіювання реалізується у вправах, що готують учнів до аудіювання текстів (аудіювання окремих словосполучень, речень, мікротекстів з опорою) і вправах, які практикують школярів в аудіюванні текстів [2, с. 275].

Це зумовлює орієнтацію систематичного застосування диференційованих і творчих завдань, вибіркового завдань, при цьому не забуваючи про те, що кожен учень є індивідом і відрізняється від усіх за своїми вподобаннями, інтересами, рівнем розвиненості органів сприйняття

мови, загальним рівнем знань тощо. Тому педагог має уникати надважких завдань для всієї аудиторії учнів і пропонувати їх лише школярам з відповідною підготовкою до вирішення таких завдань [2, с. 276].

Отже, навчання аудіювання передбачає засвоєння матеріалу для конкретного його відтворення. Тому як зазначав американський дослідник С. Крашен, аудіювання стало активним видом мовленнєвої діяльності, адже воно вимушує розум, мислення, пам'ять, уяву й увагу активно працювати, щоб отримана інформація була правильно сприйнятою і спонукала до адекватної реакції [3, с. 115].

ЛІТЕРАТУРА

1. Елухина Н. В. Обучение аудированию в русскокоммуникативно-ориентированной методики / Н. В. Елухина // Иностр. яз. в школе. – 1989. – №2. – С. 28-36.
2. Мартинова Р. Ю. Цілісна загально дидактична модель змісту навчання іноземних мов / Р. Ю. Мартинова. – К.: Вища школа, 2004. – 454 с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / кол. Авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.